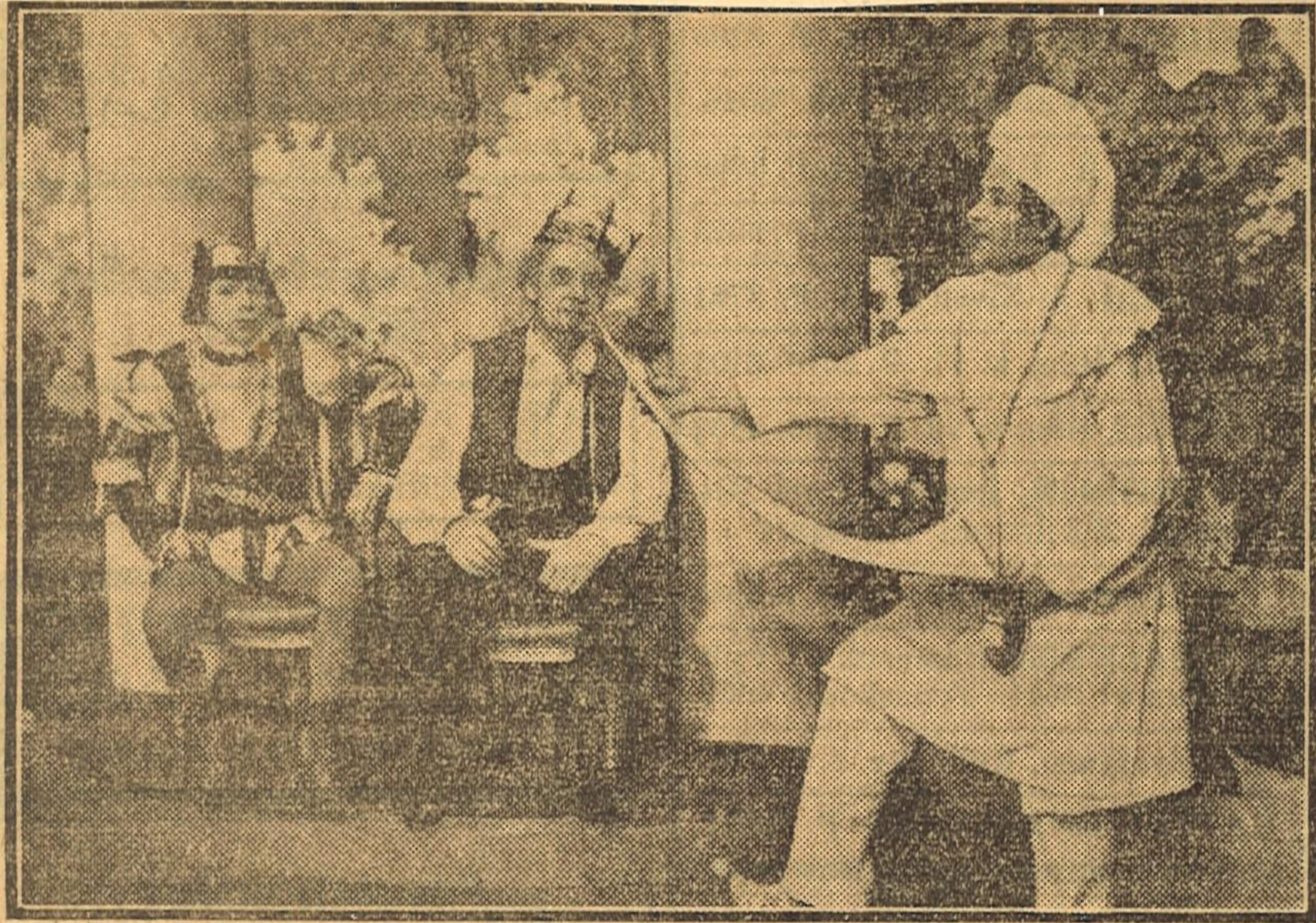

Tamperealaisnäyttämöt.

Tampereen Työväen Teatteri on näytellyt täysille katsomoille operettia "Yö Kairossa", jonka ohut juoni, kuten tunnettua, hipoo rikosmaailman rajoja. Pienen pienehkö jännityssäikeen ansiosta — poreillehan siinä kevyesti pisarainen naissydämen psykologiaa, ei niinkään epätodennäköisesti, nousun kohottajana — seuraa katsoja tätä leikkittelyä huvitettuna, muistaen samalla samaa säveltä kosketellun sellaisen järeän tykistön voimallakin kuin on Balzacin nerokas esittely teoksessa "La femme de trente ans": nainen seuraa rikollistakin miestä, jos rakastaa häntä. Ei siis niin pientä pilaa, ettei puolet totta, voi todeta tämän operetinkin suhteen.

Esitysikin tarjosi viehättävyyttä ja jännitystä. Esiintyivät tähän päätehtävissä nyt teatteriyleisön kertakaikkiset suosikit Rauni Luoma — ensikertaa operetissa tšekäläisellä näyttämöllä — ja Kaarlo Kytö — kuuden vuoden haikean eron jälkeen, haikean yleisön puolelta. On mielenkiintoista todeta, miten tamperelainen teatteriyleisö näkymättömänä, mutta silti voimakkaana tekijänä, ratkaisevasti vaikuttaa näyttelijäin valitsemisessa teattereihinsa, viedenkin tahtonsa tässä suhteessa usein perille, vieläpä osoittaen siinä sangen kouliintunutta ja itsenäistä makua. Rauni Luoma on täyttänyt yleisön toiveet siinä suhteessa, että hän on tuonut kalvattua naisellista suloutta tšekäläiselle näyttämölle. Jana Fanelinakin hänellä ominaisuudellaan voitti heti yleisönsä. Näyttelijätär ei kylläkään tässä vaiheessa vielä ole valmis operettidiiva. Kun hän kauniine vartaloinen astuu lavalle yrittäen poseerata eleganttia maailmannaista, tapahtuu se toistaiseksi epävarmasti. Lauluäänikin on vielä pienehkö loiste ja laajuus eivät ole kehittyneet täyteen voimaan. Mutta kukaan katsojista ei epäile, etteikö tässä nyt olisi se oikea aines kehitettäväksi. Sitäpaitsi hänen luonnollisuutensa lavalla on erittäin viehättävää. Kaarlo Kytö taas on nykyisin kehityksensä kohokohdassa. Hillitty, määrätietoinen operettisankari, jossa on miehistä sharmia. Ja samoin — levollista luonnollisuutta. Työväen Teatterissa on muitakin vetovoimia, joista Ossi Kostia on yksi huomattavimpia. Operetin toisena parina hän ja Aune Vihriälä veikkellivät joustavasti. Vaikkei tässä naispartnerissa suinkaan ole pisaraakaan "prinsessaa", jota ohjelmalehtinen edellytti, parhaiten onnistuu Aune Vihriälä maalaistehtävissä, niin on hän kuitenkin raikas, välitön, nokkela. Eero Roine ruhtinaana kehittäjä jälleen leppoosaa huumoria, jolla hän saa yleisön niin herkästi hymyilemään. Enni Rekola espanjattarena oli

**Kiivaita paikat
Donetsin
Bolshevikit tekevät**

„Jöröjukan seikkailut”: Kokki (Arvo Ranta) esittelee ruokalistaa Jöröjुकalle (Matti Vuolle) ja suutari Nahkaleenille (Eero Roine).

Työväen Teatteri valmistui Tapaninpäiväksi lastennäytelmän ensiesityksen. Esitettäväksi oli valittu Laura Sointeen kirjoittama satuseikkailu „Jöröjukan seikkailut”. Tämän satunäytelmän esitys asettaa teatterille melko suuria vaatimuksia, sillä roolihenkilöitäkin on kolmeenkymmeneen ja lisäväkeä, pääasiassa lapsia, tarvitaan myös runsaasti. „Jöröjukan seikkailut” on kertomus Jöröjukasta, pahanilkisesta poikaviikarista, josta tulee kunnon mies, tekee suuria urotekoja ja sen avulla pääsee kuninkaaksi. Häntä avustaa tässä suutari Nahkaleeni, hupainen ukkeli, joka lestipussineen myöskin yrittää urotekojen avulla päästä kuninkaaksi,

Hauska kohtaaminen ensimmäisestä näytöksestä: Jöröjukka, Nahkaleeni ja Miina (Elna Hellman).

mutta hänen aikaansaannoksensa päättyvät äkäisen vaimonsa Miinan kukistamiseen. Seikkailut metsävään ja velhojen parissa ovat lapsille varmaankin hyvin jännittävää seurattavaa ja riemu katsomossa olikin suuri, kun Jöröjukka selviytyi voittajana. Tuossa metsäkohtauksessa on kyllä mielestämme aivan liian paljon yhdelle kertautuvaa toimintaa, niin

että sitä olisi voinut kyllä vähän vähentääkin. Ohjaaja Kaarlo Kytö oli kyllä saanut jutun luistamaan varsin vauhdikkaasti ja erikoisesti voi panna merkille lapsiavustajien eläytyneen mukanaolon. Satutunnelmaisen lavastuksen oli laatinut Jussi Kari, musiikin oli sovittanut ja johti Helvi Mäkinen, viehättävät tanssit oli järjestänyt Tuulikki Sarri ja puvut oli valmistanut Saimi Vuolle.

Jöröjukkana esiintyi Matti Vuolle varsin reippaasti ja välittömästi, mutta lausunnollista puolta olisi ohjaajan pitänyt vielä hieman hioa. Kannattavana voimana oli suutari Nahkaleeni, josta Eero Roine loi kerrassaan mainion tyypin pitäen koko katsomon hyvässä vireessä. Häntä avusti erinomaisesti Elna Hellman äkäisenä suutarineukkona Hauskoja tyyppejä tekivät Nestori Sarri päävelhona, Arvo Ranta kuninkaallisena kokkina, Yrjö Roine paistinkääntäjä-peikkona, Väinö Luutonon kuninkaallisena kähertäjänä, Kerttu Koivisto hovipoika Pepelinä ja Tuulikki Sarri Pulla-Maijana. Lisäksi olivat mukana Enni Rekola, Bertta Tamelin, Staava Haavelinna, Jukka Vieno, Heikki Savolainen, Erkki Huttunen, Sirkka Lehto ym. usean hoitaessa parikin pientä tehtävää.

Ensiesitykseen oli sali loppuunmyyty ja riemastus lasten keskuudessa niin suuri, että toisinaan taidettiin salin puolella olla enemmän äännessä kuin näyttämöllä. Satunäytelmän hauskaa puolta olikin korostettu, kuten oikein olikin, joten peikotkaan eivät pahemmin pelottaneet pienimpiäkään katsojia. Sadun tendenssi tässä yleisessä ilonpidossa hieman kärsi, mutta tulihan pahanilkisistä Jöröjukasta kuitenkin kuningas ja suutarillekin kävi lopuksi hyvin. Joten tyytyväisinä voitiin lähteä kotiin.

Vilkkaat suosionosoitukset palkitsivat esiintyjät. Varmaankin „Jöröjukan seikkailut” keräävät monta salintäyttää nuorempaa polvea, sillä se tarjoaa varsin rattoisan hetken.

Y. V.

Satunäytelmä

Tampere
ellen ensi
Sointee
jukan s
nut salin t
tollista pik
pidätellen
ulvoen la
esitystä,
viritänyt
seen henke
kin nopeaa
ret katselij
kana. Jöröj
le, joka r
tulkitse Jör
kana kuin
Pikkuväen
ton Eero
Nahkaliinin
monet tem
pyrskähdyk
somosta.
Hellman
yksinkertais
aloja ja
Sarri sal
katselijain
näytös velh
omainen vo
saan. Mor
vielä mm. V
kähertäjä,
hovipoika y
terin henke
muodossa ka
kuningattari
ka. Lisäksi
runsaasti an
selle.

Jussi K
sen komea
tunnelma ja
uen värikäs
0at ratkais
n tunnelm
a Jöröjukan
nos opetus
n satuihin
Jättyä eikä
— masti te
isi Lapset
t". maailm
li-kanssa o
er-
ä"
ki

Satunäytelmä Työvään Teatterissa.

Tampereen Työvään Teatteri esitti eilen ensimmäisen kerran Laura Sointon satunäytelmän „Jöröjukan seikkailut”, joka oli koonnut salin täydeltä innostunutta ja kiitollista pikku yleisöä. Milloin henkeä pidätellen, milloin pelosta tai riemusta ulvoen lapset seurasivat näytelmän esitystä, jonka Kaarlo Kytö oli viritänyt reippaaseen ja puuhakkaaseen henkeen, ehkä joskus vähän liiankin nopeaan, niin etteivät kaikki nuoret katselijat aina pysyneet täysin mukana. Jöröjukkana oli Matti Vuolle, joka reippaasti ja vapautuneesti tulkitsi Jöröjukkansa niin ilkeänä poikana kuin lopuksi kuninkaanakin. Pikku väen hauskuuttajana oli verratton Eero Roine suutarimestarina Nahkaliinina. Hänen hyvä tuulensa ja monet tempunsa irroittivat naurunpyrskähdyksen toisensa jälkeen katsojista. Hänen vaimonaan Elna Hellman herttaisen naivisti kuvaili yksinkertaisen suutarineukon mielialoja ja metsän velhona Nestori Sarri sai kylmät väreet kulkemaan katselijain selkäpiissä. Muutenkin oli näytös velhon linnan edustalla erinomainen voimakkaassa sadun tunnusaan. Monista osista mainittakoon vielä mm. Väinö Luutosen ilkeä kähertäjä, Kerttu Koiviston hovipoika ym. Lavalla oli koko teatterin henkilökunta milloin missäkin muodossa karhuista, ketuista ja susista kuningattariin ja hoviherroihin saakka. Lisäksi oli nuorta väkeä myöskin runsaasti antaen eloa ja väriä esitykselle.

Jussi Karin lavastus oli erikoisen komea. Velhon linnan kaamea tunnelma ja loppunäytöksen aurinkoisen värikäs kuninkaan linna tehostivat ratkaisevalla tavalla sadunomaisen tunnelman syntymistä.

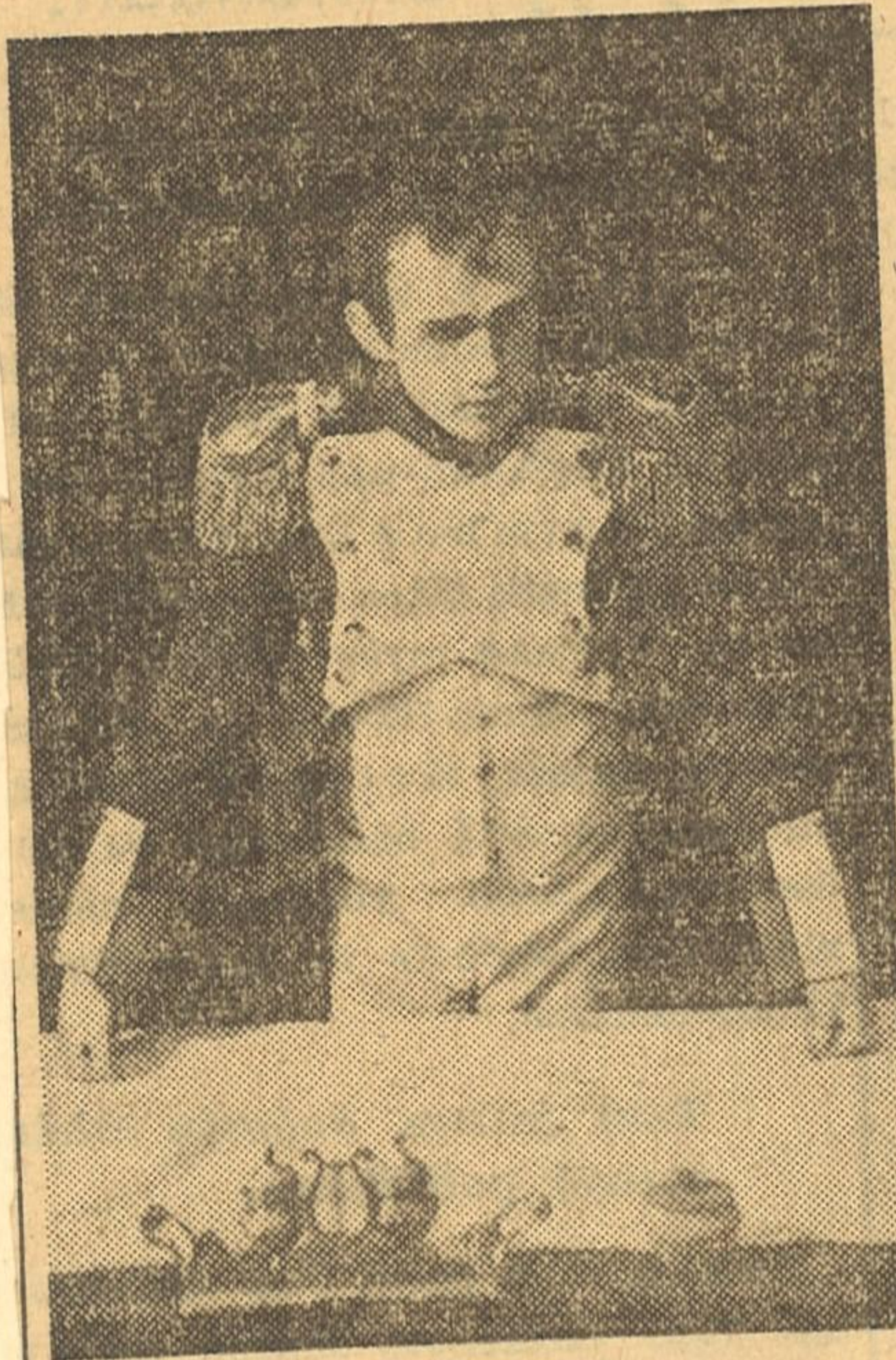
Jöröjukan tarinaan sisältyy myös mos opetusta, niinkuin kaikkiin hyvien satuihin, mutta se on kyllin käytetty eikä sitä tyrkytetä. Siksi se masti tehoaakin nuoriin katselijoihin. Lapset kaipaavat sadun onnelmaailmaa ja siksi retki Jöröjukkan kanssa onkin heille elämys.

Parras.

KIRJALLISUUS JA TAIDE

NAPOLEON-DRAAMA.

Erkki Kivijärven „Ensimmäisen konsulin” ensi-ilta Työvään Teatterissa.

Leo Riittu Napoleonina.

Tampereen Työvään Teatteri esitti eilen illalla näytäntökauden toisena ensi-iltanaan Erkki Kivijärven Napoleon-näytelmän „Ensimmäinen konsuli”, joka on tiettävästi ensimmäinen suomalainen draama Napoleonista.

Napoleon on näytelmässä palannut voittoisalta Egyptin retkeltään v. 1799 ja hänen nousunsa kohti itsevaltiutta alkaa. Juuri tämän ajankohdan valinta näytelmässä on varmasti ollut onnellista, sillä siinä tarjoutuu kirjailijalle tilaisuus kuvailla Napoleonin tämän nuoruuden riehakkuudessa ja kypsytyn voiman tunnossa. Kivijärven näytelmässä Napoleon on ennen kaikkea ihminen — ei vielä itsevaltiasta hallitsijaa — ja niinpä hänen kuvansa onkin miellyttävän inhimillinen.

Kokeneen teatterimiehen taidolla on Kivijärvi rakentanut 7 mielenkiintoista kuvaelmaa, jotka tosin eivät tehoa syvällisellä näkemyksellä eivätkä dramaattisella toiminnalla, mutta joiden vuoropuhelu on elävää ja monivivahteista ja joiden taustalta vaistoa voimakkaan kohtalontunnon Napoleonin pyrkiessä väijäämättömästi kohti valian kaikkeutta. Ajan valtiolliset suuntauokset on esitetty ääriä voimiltaan selvänä. Näytelmän jännitys kiristyy Enghienin herttuan oikeusmurhan ympärille, joka tosin pysyy taustalla, mutta jonka heijastukset on tuotu näyttämölle dramaattisin, kohtalontäyteisin vuorosanoin. Kivijärvi puhdistaa Napoleonin syytöksestä ja ehkä muutenkin hänen Napoleoninsa on jossain määrin ihannoitu, mutta joka tapauksessa on ensimmäisen konsulin luonnekuva piirretty varmasti ja yleensä totuudenmukaisesti. Varsinkin kohtaukset neiti Georgen kanssa, joissa Napoleonin nuorekkuus ja poikamaisuus, vieläpä „lapsellisuus” saavat sympaattisen, uskottavan ilmauksen.

Edvin Laine oli ohjauksessaan hyvin tavannut näytelmän keveänsiron sävyn. Kuvaemat liukuivat vaivattomasti toisiaan seuraten. Ja kuudennen kuvaelman tunnelma — Joséphinin ja Georgetten kohtaus, joka on näytel-

män parhaita — oli jäntevä ja tiivis. Jussi Kari oli lavastanut esityksen tyylikkäästi ja ajan hengen mukaisesti.

Napoleon on näytelmän hallitsevin hahmo ja sen tulkinnan varassa esitys elää. Tämän „pienen korpraalin” suurtehtävän oli saanut Leo Riittu, teatterin nuori näyttelijä, jolla oli nyt ensimmäinen suuri osansa. Mieluista on todeta, että hän selviytyi siitä voitollisesti — tekee mieli sanoa: vakuuttavan voitollisesti. Hänen tulkintansa nojautui aivan oikein kahteen perustekijään: toisaalta Napoleonin tulisen korsikkalaisen temperamentin ja toisaalta raisun, voimansa tuntevan, mutta ei vielä siitä selvästi tietoisena nuoren kenraalin mielenailahdusten ilmentämiseen. Jo tulo näyttämölle ensimmäisessä kuvaelmassa oli valloittava: siinä oli tulta ja vauhtia ja myöhemminkin raivonpurkaukset olivat aitoja. Kautta linjan Napoleonin kuuluisat, arvaamattomat ja ailahtelevat puuskahdukset tulkittiin psykologisesti uskottavasti ilman lioittelua. Oivallinen ääniorgaani tuki esitystä, samoin kuin onnistunut naamiointi ja kulmikas, hermostunut liikehtiminen, joka oli Napoleonille ominainen. Lemmenkohtauksissa tosin kaipasi enemmän hehkua ja yksityiskohdissa enemmän vivahteita, mutta kokonaisuutena oli esitys vilpittömän tunnustuksen arvoinen — ilmeisen lahjakkuuden näyte ja tehtävän huolellisen erittelyn tulos.

Joséphinen Rauni Luoma valoi ennen kaikkea älyllistä kirkkautta ilmentäen myös uskottavasti naisellisen viehättävin keinoin hänen kehitystään rakastavaksi puolisoiksi. Kreolittaren etelämaalainen verevyys tosin jäi saavuttamatta, mutta sinänsä oli suoritus ansiokas.

Kaarlo Kydön poliisimestari Fouché oli sarkasmisissaan herkullinen. Eero Roine Tayllerandina ei ollut omalla alallaan ja osa jäikin syrjäiseksi. Ranskalaisen elämäntunnon puute ilmeni myöskin naisosien kohdalla. Parhaiten luontui Enni Rekola kamarineidon tehtävään, mutta Aune Vihriellä välittömyydestään huolimatta ei saanut ranskatarta Georgetteensa. Vielä pahemmin tämä puute tuntui Bertta Tammelinin ja varsinkin Kerttu Koiviston suorituksissa, joiden tulkinta ei jaksanut tunkeutua pinta-silausta syvemmälle. Lukuisissa muissa pienissä osissa nähtiin lisäksi Nestori Sarri, Väinö Luutonen, Jukka Vieno, Arvo Ranta, Ossia Kostia ym.

Yleisöä ei tällä kertaa ollut aivan täyttä huonetta, mutta suosionsoitukset varsinkin pääosan esittäjälle ja ohjaajalle olivat vilkkaat sekä kukkasato koko esiintyjäkunnalle runsas.

„Ensimmäinen konsuli” ei ehkä ole suuren yleisön näytelmä sanan varsinaisessa mielessä, sillä sen täysin ymmärtämiseksi on historian tuntemus suotava, mutta oivallinen esitys tekee näytelmän nautittavaksi jokaiselle.

O. V—hl.